

Σεμινάριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Θεσσαλονίκη

Πρόεδρος ΕΕΤΑΑ, κος. Δημήτρης Καλογερόπουλος

«Δημοκρατική Διακυβέρνηση Μητροπολιτικών Περιοχών»

Ως γνωστό με τον Ν.4336/15 που αφορά στη συμφωνία χρηματοδότησης της Ελλάδος με τριετές πρόγραμμα του ΕΜΣ, υπάρχει ένα ειδικό Κεφάλαιο με τίτλο «Ένα σύγχρονο κράτος και μια σύγχρονη Δημόσια Διοίκηση».

Στο ίδιο Κεφάλαιο προβλέπεται ότι οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν «μια σημαντική αναβάθμιση του ρόλου της Τ.Α. σε αμφότερα τα επίπεδα, με σκοπό την ενίσχυση της τοπικής αυτονομίας και τον εξορθολογισμό των διοικητικών διαδικασιών των τοπικών αρχών».

Σήμερα το 2017 γίνεται το σημερινό σεμινάριο (στα πλαίσια αυτά), δράση του κοινού έργου της Ε.Ε. και του Συμβουλίου της Ευρώπης «Τεχνική βοήθεια για τη θεσμική ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα» που φιλοξενεί η Θεσσαλονίκη μετά από πρόσκληση του Υπουργείου Εσωτερικών για την διακυβέρνηση των μητροπολιτικών περιοχών.

Το ερώτημα είναι είμαστε έτοιμοι εμείς να αντιμετωπίσουμε τις διαρθρωτικές αλλαγές; Ομολογώ ότι είναι όμως μια μεγάλη ευκαιρία. Γιατί μια κρίση, ή την υφίστασαι ή την εκμεταλλεύεσαι.

Η μεταρρύθμιση του Καλλικράτη, Ν.3852/2010, έβαλε για πρώτη φορά στην Ελλάδα τη διάσταση της Μητροπολιτικής Διοίκησης.

Και οι λειτουργίες μητροπολιτικού χαρακτήρα αφορούν σε συγκεκριμένα πεδία όπως:

Το περιβάλλον - η πολιτική προστασία - ο χωρικός σχεδιασμός και οι αστικές αναπλάσεις - οι μεταφορές και οι συγκοινωνίες

Ουσιαστικά λοιπόν, το κοινό στοιχείο που εντοπίζεται από το συγκεκριμένο πλαίσιο, είναι η αντιμετώπιση σε μητροπολιτικό επίπεδο θεμάτων υπερτοπικής σημασίας, θεμάτων δηλαδή που εμπλέκουν περισσότερους από έναν δήμους.

Η προσέγγιση αυτή είναι απόλυτα λογική, καθώς αυτό είναι το πνεύμα και η βάση για την εφαρμογή της μητροπολιτικής διοίκησης, όπως εξάλλου συμβαίνει στην Ευρώπη και στην Αμερική.

Αυτά όμως εφαρμόστηκαν ελάχιστα εδώ, με αποτέλεσμα να έχουν αλλάξει πολλά από τα δεδομένα, όταν έγινε ο Νόμος (που στην ουσία δειλά στήριξε το μοντέλο αυτό) και να μην υπάρχει ικανοποιητική λειτουργία του μοντέλου αυτού έως σήμερα.

Όμως δεν είναι αργά.

Για παράδειγμα, να σας αναφέρω ότι η Μητροπολιτική περιοχή του Αμστερνταμ (ΑΜΑ) λειτουργούσε ως ανεπίσημο μοντέλο επί 10 έτη και υπέγραψαν οι εταίροι (Δήμοι – Περιφέρεια) **τον Ιανουάριο του 2017!** Προσπάθησαν και κατάφεραν οι εταίροι να συμφωνήσουν σε πολιτικές που αφορούν την Μητροπολιτική Περιοχή και την στρατηγική προσέγγιση για την αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων σε κλίμακα της μητροπολιτικής περιοχής. Οι πολιτικές αυτές υιοθετούνται και υλοποιούνται από διαφορετικά μέλη και άλλους εταίρους, ενώ υποστηρίζεται από ένα ενισχυμένο εκτελεστικό γραφείο που χρηματοδοτείται από τους συμμετέχοντες στο δίκτυο και αντιμετωπίζει, επεξεργάζεται κάθε θέμα (όπως και ο Οργανισμός Αθήνας μετατρέπόμενος σε Οργανισμό Αττικής με συμμετοχή φορέων).

Υπάρχει ανάγκη για ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης με αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και πόρων για την Τ.Α., με συνεργασίες του ιδιωτικού τομέα, φορέων. Πρέπει να μπει ένα τέλος στους λάτρεις του συγκεντρωτικού σχεδιασμού που είχαν στο μυαλό τους την ομοιομορφία που σήμερα έχει αποτύχει.

Πάντα το ζητούμενο στα αναπτυγμένα κράτη είναι η διοικητική αποκέντρωση προκειμένου μέσα από την κατανομή των αρμοδιοτήτων όλες οι βαθμίδες διοίκησης να μπορούν να είναι ανεξάρτητες και όλες μαζί να προσφέρουν στην χώρα και στους πολίτες. Τα τελευταία χρόνια έχει ενταχθεί η συζήτηση για τις μητροπολιτικές περιοχές. Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο κυρίως ο ΟΟΣΑ με μελέτες και αποφάσεις τους προσπαθούν να αναλύσουν, καθορίσουν και υποστηρίξουν στρατηγικές, πολιτικές και παρεμβάσεις και σε μητροπολιτικό επίπεδο. Δυστυχώς, από όλη αυτή τη συζήτηση απουσιάζουμε. Η απουσία αυτή ελλοχεύει μεγάλους κινδύνους όχι μόνο για

την αναπτυξιακή υστέρηση των Ελληνικών μητροπολιτικών περιοχών, αλλά και της χώρας στο σύνολο της.

Έχει όμως και ουσιαστικές δυσκολίες. Κάθε χώρα έχει ξεχωριστά χαρακτηριστικά.

Με την Μητροπολιτική Διακυβέρνηση προωθείτε ο μητροπολιτικός χαρακτήρας, ξεκινώντας με πρακτικές συνεργασίες.

Η διαδημοτική συνεργασία είναι μια διαδεδομένη πρακτική ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ.

Οι Δήμοι εστιάζουν σε έναν ή περισσότερους τομείς στους οποίους η από κοινού παροχή τοπικών δημοσίων υπηρεσιών μπορεί να παράγει οικονομίες κλίμακος (διαχείριση απορριμμάτων, διαχείριση υδάτινων πόρων, ανάπτυξη υποβαθμισμένων περιοχών).

Ο περιορισμός του κόστους αλλά και η διάχυση της τεχνογνωσίας ανάμεσα στις τοπικές αρχές, που μετέχουν σε αυτές τις μορφές συνεργασίας, αποτελούν βασικά πλεονεκτήματα, επιτρέποντας στους διαδημοτικούς φορείς, να επιτυγχάνουν το βέλτιστο μέγεθος για την παροχή δημοσίων υπηρεσιών.

Όλα αυτά επιτυγχάνονται με την υποστήριξη των Δημάρχων. Είναι ανέφικτο να προωθήσει κανείς ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις χωρίς την υποστηριξή τους.

Οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις και τα διεθνή οικονομικά κέντρα που δρουν παγκοσμίως, σημαντικά επιστημονικά, πολιτιστικά και τουριστικά κέντρα εστιάζουν την προσοχή τους και τις δραστηριότητες τους σε μία διεθνή, συχνά ακόμη και σε παγκόσμια, κλίμακα. Όλες αυτές οι διαδικασίες διοργανώνονται και ενσωματώνονται σε παγκόσμια δίκτυα. Οι μητροπολιτικές περιοχές αποτελούν κόμβους στο εσωτερικό αυτών των δικτύων και είναι κεντρικής σημασίας, στο πλαίσιο των διεθνών σχέσεων. Μέσα σε αυτές τις περιοχές, οι τοπικές και περιφερειακές λειτουργίες αλληλεπιδρούν σε διαπεριφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο αυξάνοντας τη σημασία τους.

Με την επιτάχυνση της αστικοποίησης έχει ενισχυθεί το βάρος των μεγάλων πόλεων ή μητροπολιτικών περιοχών. Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων των χωρών – μελών του ΟΟΣΑ ζει σε αστικές κυρίως περιοχές

(80%). Στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, στην Ευρώπη, οι περισσότερες μητροπολιτικές περιφέρειες έχουν υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ από ό,τι ο μέσος εθνικός όρος (66 από 78 μητροπολιτικές περιοχές) και ένα υψηλότερο επίπεδο παραγωγικότητας της εργασίας (65 από 78 μητροπολιτικές περιοχές), ενώ παράλληλα, πολλές από αυτές έχουν την τάση να επιτυγχάνουν ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης από ό,τι συνολικά οι χώρες τους.

Ωστόσο στην σημερινή εποχή οι διακρίσεις που υπάρχουν μεταξύ των περιφερειών μέσα στην ίδια χώρα είναι το μεγάλο ζητούμενο. Η αλήθεια είναι ότι κάποιες περιοχές κυρίως της γεωγραφικής τους θέσης δεν μπορούν να πετύχουν τους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης που πετυχαίνουν κάποιες άλλες που βρίσκονται σε τοποθεσίες ιδανικές για την ανάπτυξη που έχουν λιμάνια, κεντρικές οδικές αρτηρίες, διεθνείς συγκοινωνιακούς κόμβους κ.α. περιπτώσεις. Και τότε τι πρέπει να κάνουμε. Να καταδικάσουμε τους φτωχούς και να ζητωκραυγάσουμε τους πλούσιους. Όχι, βέβαια.

Το ζητούμενο σε μια χώρα είναι να υπάρχει ισορροπία και χωρίς διακρίσεις όλες οι περιφέρειες να εργάζονται για το κοινό καλό. Και κλείνω αυτό το θέμα καθώς εκτιμώ ότι στο μέλλον οι διακρίσεις θα είναι ακόμη πιο αισθητές και είμαι σίγουρος ότι θα το ξανασυζητήσουμε καθώς όπως αποδεικνύεται η κεντρική εξουσία θα πρέπει να στηρίζει την αποκέντρωση αλλά ταυτόχρονα να κρατά τις ισορροπίες μοιράζοντας σωστά δικαιώματα, αυτονομίες και τον πλούτο της χώρας.

Το πραγματικό μοντέλο Μητροπολιτικής Διακυβέρνησης βασίζεται στην πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και θα πρέπει να απαρτίζεται από τρία σκέλη. Το πρώτο θα είναι ένα μικρό ευέλικτο επιτελικό κράτος που θα μπορεί να επεμβαίνει όπου διαπιστώνει πρόβλημα και ταυτόχρονα όμως να ενισχύει τα άλλα δύο σκέλη διοίκησης που είναι η Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού. Είναι αυτονόητο ότι οι δύο βαθμοί της Αυτοδιοίκησης είναι αιρετοί.

Ο πρώτος βαθμός είναι αυτός που καλείται να παίξει τον ρόλο της μητροπολιτικής διακυβέρνησης μαζί με την Περιφέρεια. Με διακριτές όμως αρμοδιότητες, να αναλαμβάνουν τον κεντρικό σχεδιασμό της Μητροπολιτικής οντότητας σε τομείς που θα έχουν να κάνουν με έργα ζωτικής σημασίας όπως τα απορρίμματα, αναπτυξιακές δράσεις, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, συγκοινωνίες και μεταφορές.

Η αντιπροσώπευση των δήμων στην Μητροπολιτική Διακυβέρνηση όπου θα λαμβάνονται οι αποφάσεις για το σύνολο και θα χαράσσεται η ενιαία

στρατηγική για την μητροπολιτική περιοχή θα πρέπει να είναι μόνιμη και διακριτή.

Προϋποθέσεις για την επιτυχία του θεσμού της Μητροπολιτικής Διακυβέρνησης και την ενδυνάμωση του.

- η απαγκίστρωση της αυτοδιοίκησης από το κεντρικό κράτος
- πλήρη κατοχύρωση της οικονομικής αυτοτέλειας και της θεσμικής ανεξαρτησίας των Περιφερειών και των δήμων
- φορολογική αποκέντρωση όπου τα φορολογικά έσοδα θα εισπράττονται απ'ευθείας από την Τ.Α. α' και β' βαθμού
- επανακαθορισμός των αρμοδιοτήτων ώστε να μην υπάρχουν επικαλύψεις
- επαναπροσδιορισμό των ελέγχων, που πρέπει να γίνονται από ένα και μόνο όργανο και να αφορά μόνο την νομιμότητα (αποκεντρωμένη διοίκηση – ελεγκτής νομιμότητας)

Τρεις είναι οι Κομβικοί Παράγοντες

- η φύση της πρόκλησης που συνεπάγεται ο οριζόντιος – μεταξύ δήμων και όλων των τομέων πολιτικής και ο κάθετος συντονισμός πολιτικών – με τους περιφερειακούς θεσμούς
- εάν χρειάζεται ισχυρότερο ή ηπιότερο πλαίσιο όσον αφορά τις αρμοδιότητες, τη χρηματοδοτική δομή, τον προϋπολογισμό και το προσωπικό
- τη σημασία να αντιμετωπίζεται ως νόμιμη και να εμπνέει την εμπιστοσύνη των πολιτών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων του ιδιωτικού τομέα και άλλων βαθμίδων διακυβέρνησης

